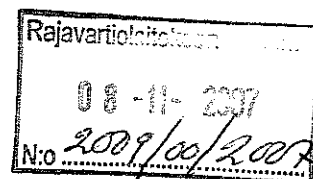

7.11.2007

1 (9)

8.11.2007
KL → HUKS

Rajavartiolaitoksen esikunta

RVLE:n lausuntopyyntö SM 028:00/2007, 21.9.2007

RAJAVARTIOLAITOSTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN TOIMIVUUS JA SOVELTAMINEN SEKÄ ESITYKSET SEN TARKASTAMISEKSI

Kainuun rajavartiosto on jäsennellyt lausuntonsa viiteasiakirjan liitteessä 2 olevaa kysymysluettelon mukaisesti. Lausunnossa ei ole vastattu kaikkiin kysymyksiin lausuntopyynnön ohjeistuksen mukaisesti.

1. Rajaturvallisuuden ylläpitäminen

Rajavartiolaitosta koskeva lainsäädännön uudistaminen vuonna 2005 on tuonut Rajavartiolaitokselle erittäin hyvät toimivaltuudet rajaturvallisuus- ja muiden lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Keskeisiä ja konkreettisia parannuksia rajaturvallisuuteen ovat tuoneet yleisesti muun muassa rajatarkastustoiminnassa parantuneiden toimivaltuuksien ohella mahdollisuus yhdysmiestoimintaan ulkomailla, mahdollisuus ottaa varastetuksi epäilty tavara tai kulkuväline tilapäisesti haltuun sekä toimivaltuus rattijuopumusten tutkintaan. Rikostorjuntaa koskevien säännösten kehittyminen on tuonut mukanaan kokonaan uuden tehtäväkentän.

Lakiuudistus on vaikuttanut rajaturvallisuustehtävien toteuttamiseen käytännön tasolla selkeimmin valvonta-alueen poistumisena sekä toimivaltasäännösten selkiytymisenä. Valvonta-alue rajoituksen poistuminen on vaikuttanut toiminnan suunnitteluun siten, että esimerkiksi mahdollisessa rajatapahtumatilanteessa ja siihen varautumisessa on voitu keskittyä itse toimintaan puuttumatta minne saakka sisämaassa mahdollinen tilanne ulottuu. Valvonta-alueen poistuminen on vaikuttanut myös rajaturvallisuuden ylläpitoon liittyvissä tehtävissä, joita on toteutettu yhteistoiminnassa poliisin kanssa.

2. Säännökset rajanylittämisestä

Rajavartiolain kolmannen luvun rajan ylittämistä koskevia yleisiä säännöksiä ei Kainuun rajavartiostossa ole juurikaan sovellettu, joten käytännön kokemusta niiden toimivuudesta ei ole.

Rajavartiolain/ulkomaalaislain sekä Schengenin rajasäännösten suhteissa ei ole havaittu tulkintaongelmia. Erot säännöksiä määritelmässä vaikuttavat hyvin vähän käytännön työn suorittamiseen.

Rajavartiolain viidennen luvun 28 §:ssä olevat säännökset rajatarkastusta koskevista toimivaltuuksista on koettu käytännössä toimiviksi. Pienet tulkintaongelmat poistuivat rajavartiolain 28 §:n muuttamisen (222/2007) yhteydessä.

3. Työmenetelmien kehittäminen

Rajavartiolain 31 §:n mukaan rajavalvontaan liittyvää teknistä valvontaa saadaan suorittaa rajanylityspaikoilla sekä niiden välittömässä läheisyydessä sekä rajan välittömässä läheisyydessä. SM:n hallintovaliokunnan mietintöön antaman vastineen mukaan ”rajan välittömässä läheisyydessä” ei olla rajavyyhykkeen ulkopuolella.

Rajavartiotoiminnan kokeilutoiminnasta saatujen kokemusten perusteella teknistä valvontaa olisi tarve sijoittaa myös rajavyyhykkeen ulkopuolelle. Uudessa mallissa resursseja suunnataan vallitsevan rajatilanteen mukaisesti ja luodaan ajoittain rajatilanteen selvittämiseksi rajavalvonnallinen painopiste määräajaksi tietylle toimintasuunnalle. Teknisillä valvontavälineillä on tarkoitus osaltaan luoda tämä rajavalvonnan painopiste, millä selvitetään rajatilanne luotettavasti tällä toimintasuunnalla. Teknisia valvontavälineitä käytettäisiin raja-alueella esimerkiksi rajalta johtavien teiden risteyskohdissa, joissa teknisellä valvonnalla voitaisiin valvoa rajalle/rajalta suuntautuvaa liikennettä. Tekniikan ulottamisella rajavyyhykkeen ulkopuolelle saadaan rajavalvonnan vaikuttavuuteen tarvittavaa laajuutta ja syvyyttä, jolla voidaan selvittää vallitseva rajatilanne luotettavasti ja puuttua rajaturvallisuutta uhkaaviin tekijöihin ajoissa.

Esitetty muutos olisi vastaavanlainen oikeus tekniseen valvontaan kuin poliisilla on poliisilain perusteella. Poliisilla on poliisilain 29 §:n mukaan oikeus suorittaa teknistä valvontaa muun muassa julkisella paikalla yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, riippumatta siitä miten todennäköistä konkreettisen rikoksen tai järjestyshäiriön tapahtumista valvontakohteessa on kunakin hetkenä pidettävä.

Teknisestä valvonnasta rajavyyhykkeen ulkopuolella olisi ilmoitettava ennakolta. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi valvonta-alue, mutta siinä ei tarvitse kertoa kameroiden määrää ja sijoittelua.

4. Yhteistyön käytännön järjestelyt poliisin, tullin ja Rajavartiolaitoksen kesken

Rajavartiolain uudistumisen myötä vuonna 2005 poliisin ja rajavartioston välinen koulutusyhteistyö lähti käyntiin hyvin rikostiedustelussa ja –tutkinnassa sekä ensipartiotoiminnassa. Poliisin antama koulutusapu on edesauttanut erityisesti rikostutkinnan kehittymistä ja käynnistämistä rajavartiostossa.

Suurimmat kehittämistarpeet nähdään kuitenkin edelleen rikostorjuntaan liittyvässä kenttätötoiminnassa, kuten rikosten paljastamiseen liittyvässä rikostiedustelu- ja tarkkailutoiminnassa ja rikostutkinnassa. Yhteisiä tutkintaryhmiä on perustettu muutamia kertoja ja yleensä rajavartioston aloitteesta.

Poliisin taholta on tuotu esille, että rajavartiostolla on osaamista ulkomaalais-ten tekemissä rikoksissa kuten laitton maahantulo tai sen järjestäminen, ihmis-kauppa, prostituutio tai väärennysrikokset ja edellä mainittuihin liittyvät oheisri-kookset kuten rekisterimerkintärikokset. Näissä tapauksissa poliisi on antanut enenevässä määrin tutkintavastuuta rajavartiostolle.

Jatkossa tärkeäksi tavoitteeksi nähdään se, että paikallistasolla eri virkakunnat saadaan sitoutettua nykyistä paremmin PTR- johdon määrittämiin rikostorjun-nallisiin kohteisiin kuten esimerkiksi ulkomaalaisvalvontaan. Tämä on tehtävis-sä mm tietojen vaihtoa lisäämällä. Rajavartiosto voi myös antaa poliisille koulu-tusapua ulkomaalaisasioissa. RVL:n rikostorjuntaroolista tiedottamista on lisät-tävä ja se on saatava ulottumaan myös poliisin kenttätasolle.

Rajavartioston tilannekeskus otetaan käyttöön 1.2.2008 KRE:ssa. Tilannekes-kuksen ja kenttäjohtamisjärjestelmän käyttöönoton odotetaan entisestään li-säävät poliisin ja rajavartioston välistä yhteistyötä.

5. Valvonta-alueesta luopuminen ja Rajavartiolaitoksen toiminnan kohdentuminen

Käytännön rajavalvontaan Rajavartiolain 4 §:llä ei ole ollut suoranaisia vaiku-tuksia. Rajaturvallisuustehtäviä on hoidettu ja hoidetaan edelleen pääasiassa valtakunnan rajalla ja muualla rajan tuntumassa. Valvonta-alueen rajojen pois-taminen sekä Rajavartiolain 4 § ovat vaikuttaneet rajavalvonnan kehittämiseen. Toiminnassa on selkeämmin pyritty lisäämään valvonnan syvyyttä raja-alueella pysyen. Lakiuudistusta enemmän tähän on vaikuttanut uuden rajavartiomallin kokeilu, jossa on pyritty eroon perinteisestä rajalla tapahtuvasta partioinnista ja löytämään sen tilalle uusia menetelmiä laittoman maahantulon paljastamiseksi.

Valvonta-alueesta luopuminen on tehnyt mahdolliseksi itsenäisen vakavien ri-kosten torjumisen ja tutkimisen. Muissa tehtävissä Kainuun rajavartiostolla ei ole ollut muuta kuin vähäistä tarvetta toimia entistä valvonta-aluetta laajemmal-la alueella. Tarvetta on ollut lähinnä poliisin kanssa yhdessä toteutetussa ulko-maalais- ja maastoliikenteen valvonnassa.

6. Yleistä järjestystä ja turvallisuutta (YJT) koskevat uudistukset

Yleisesti ottaen koko uudistunut lainsäädäntö on parantanut entisestäänkin hy-viä edellytyksiä yhteistoiminnassa poliisin ja tullin kanssa. Kainuun rajavartios-ton ja alueella sijaitsevien poliisilaitosten välinen viranomaisyhteistyö on kehit-tynyt erityisesti normaaleissa valvontatehtävissä. Rajavartiolain uudistumisen jälkeen rajavartiosto on suorittanut muutamia kertoja vuodessa kiireellisiä poli-i-sitehtäviä ja antanut virka-apua.

Myös yhteispartiointia on lisätty ja se on parantanut osallistujien tietämystä toi-sen virkakunnan työskentelymenetelmistä ja parantanut henkilösuhteita ja -tuntemusta. Kenttätasolla toivotaankin yhteispartioinnin lisäämistä.

Rajavartiolain poliisitehtävää koskevan pykälän 21 §:n sanamuoto muuttui raja-vartiolain valiokuntakäsittelyssä "yleisen järjestyksen ja turvallisuuden poliisi-tehtävistä" "rikoksen estämiseen ja keskeyttämiseen liittyviin kiireellisiin poliisi-tehtäviin". Tällä muutoksella rajattiin pois sellaiset tehtävät, joihin ei liity rikosta. Rikoksen estämiseen ja keskeyttämiseen liittyviä poliisitehtäviä on harvemmin, mutta YJT-tehtäviin kuuluvia suoritteita poliisi on pyytänyt usein. Tyypillisimmil-

lään nämä ovat olleet maaston eksyneiden henkilöiden etsinnät ja kolaripai-koilla muun muassa liikenteenohjaustehtävät ja tapahtumapaikkatutkimukset. Yksittäisiä tapauksia ovat tiestöllä tavatut rattijuopot. Näissä tapauksissa yhteistyö poliisin kanssa on sujunut hyvin ja vakiintuneella tavalla.

7. Alueiden ja henkilöiden suojaamiseen liittyvät muut säädökset

Käytännön toimenpiteitä ei ole tehty toimivallasta huolimatta. Liikkumisrajoitus-alueiden kartoitus tehtiin Rajavartiolaitoksen esikunnan johdolla, mutta jatko-toimenpiteitä ei ole ohjeistettu. Kainuun rajavartioston esikunnan alueen osalta ongelmana on ollut alueella asuvien päivittäisen liikkumisen kohtuuton hanka-loituminen ja sen kattavuuden vaikeus. Turvallisuustarkastuksia ei ole suoritettu hallintoyksikön toimitiloihin pääsyn edellytyksenä.

Turvaamistehtäviä ajatelleen tieliikennelain säännökset ovat sen sijaan puut-teellisia. Rajavartiolaitos suorittaa turvaamistehtäviä omana lakisääteisenä teh-tävänään rajavartiolain 23 §:n perusteella. Turvaamistehtävien hoitamiseen kuuluu myös saattueajotilanne. Tällöin Rajavartiolaitoksen tehtävä on turvata vieraiden siirtymiset eri kohteiden välillä. Saattueajossa voi syntyä tilanteita, joissa joudutaan toimimaan liikennesääntöjen vastaisesti. Rajavartiomiehellä on tähän lakiin perustuva oikeus, mutta saattueajossa voi olla rajavartiomiehien lisäksi olla myös siviilikuljettajia, joille tällaisia erikoisoikeuksia ei ole laissa an-nettu. Tällainen tilanne voisi tulla kysymykseen esimerkiksi, mikäli saattuee-seen kuuluisi linja-auto tai muu tila-auto, jota kuljettaa muu kuin rajavartiomies tai jos saattueessa ajoneuvoa kuljettaisi rajavartiolaitokseen henkilöstöön kuu-luva siviili esimerkiksi vahtimestari tai kuljettaja.

Tieliikennelaki (267/1981) 6§, esteetön kulku hälytysajoneuvolle ja kulkueelle: Pykälä tulisi korjata niin, että myös Rajavartiolaitoksen ajoneuvon vetämälle saattueelle olisi annettava esteetön kulku

Tieliikennelaki (267/1981) 25§, nopeusrajoitukset: Pykälä tulisi korjata siten, että myös Rajavartiolaitoksen ajoneuvon vetämässä saattueessa olisi suurimman sallitun ajonopeuden ylitys mahdollista

Tieliikennelaki (267/1981) 48§, poikkeussäännökset: Poliisin ajoneuvon vetämää saattuetta koskevat poikkeukset tulisi laajentaa myös Rajavartiolaitoksen ajoneuvoja koskeviksi.

8. Rikosasioiden käsittely

Todellisen rikostorjuntatehtävän ja siihen kouluttautumisen myötä on tuotu syy-teharkintaan useita rattijuopumuksia, metsästysrikoksia ja ainakin on osallistut-tu laittomaan maahantuloon kuuluvien rikosten tutkintaan. Tehtävä on tuonut syvyyttä ja laatua omiin valvontatehtäviin eikä ole vaikuttanut kielteisesti yhteis-toimintaan poliisin tai tullin kanssa.

Alla ovat muutosehdotukset lainsäädäntöön.

Pakkokeinolaki (450/1987) 1 luku 6 §

Pakkokeinolain (450/1987) 1 luvun 6 §:n 4 kohdassa on sanottu rajavartiolai-toksen pidättämiseen oikeutetut virkamiehet. Kainuun rajavartiosto esittää ky-

seistä kohtaa tarkastettavaksi niin, että pidättämiseen oikeutettujen virkamiesten piiriä laajennetaan. Rikostutkinnan tehostamisen ja nopeuttamisen kannalta olisi tarkoituksen mukaista, että valtioneuvoston asetuksen (651/2005) 10 luvun 49 §:ssä säädetyn koulutuksen saanut ja kokemuksen omaava asianomaisen hallintoyksikön päällikön tutkinnanjohtajaksi määräämä rajavartiomies olisi myös pidättämiseen oikeutettu virkamies.

Rajavartiolaki (578/2005) 41 §

Rajavartiolain (578/2005) mukaan rajavartiolaitos voi toimia esitutkintaviranomaisena silloin, kun on syytä epäillä, että kyseessä on rikos, joka koskee rikoslain 17 luvun 8 ja 8 a §:ssä tarkoitettua laittoman maahantulon järjestämistä ja näihin tekoihin liittyvää rikoslain 25 luvun 3 ja 3 a §:ssä tarkoitettua ihmis-kauppaa. Rajavartiomiehen toimivaltuuksista toimialallaan rikosten estämiseksi, selvittämiseksi ja syytteeseen saattamiseksi on peitet toiminta, valeostoa, telekuuntelua ja televalvontaa lukuun ottamatta voimassa, mitä on sanottu poliisitoimivaltuuksista. Edellä mainittujen rikosten torjunta kuuluu rajavartiolaitoksen keskeiseen tehtäväkenttään ja näiden rikosten ennalta estämiseksi, selvittämiseksi ja syytteeseen saamiseksi olisi rajavartiomiehen toimivaltuuksiin lisättävä telekuuntelu ja televalvonta.

9. Rajavyöhyke

Rajavyöhykemääräysten siirtäminen rajavartiolakiin ja sen sanamuutokset eivät ole tosiasiaassa muuttaneet rajavyöhykeluvan myöntämisen perusteita. Lakitekstiä paljon suurempi merkitys on soveltamisohjeilla (RVLPK C.9, RVLE:n määräys 821/405/2006), jotka määrittävät hyvinkin yksityiskohtaisesti ne perusteet, joilla rajavyöhykeluvan saa harrastustoimintaa varten. Sähköinen rajavyöhykeluvan myöntämismenettely ei saavuttane läpimurtoa lähivuosina, koska esimerkiksi marjoja myyntiin keräävät suomalaiset eivät edusta sukupolvea, joka hakee sähköistä lupaa. Sähköinen rajavyöhykeluvan myöntämismenettely voi lisätä kielteisten päätösten määrää ja poistaa nykyisen tilastoharhan, kun henkilökohtaisessa hakumenettelyssä lähes poikkeuksetta kaikki luopuvat rajavyöhykeluvan hakemisesta saatuaan tietää, että kyseisillä perusteilla ei lupaa voi myöntää.

Erityisluvista aseisiin liittyvien tietojen puuttuminen vaikeuttaa lupien myöntämistä esimerkiksi poronhoitoon. Metsästyslaki ja -asetus määrittävät tarkoin poronhoitotehtävissä käytettävän aseiden, jonka luvan kuljettamiseen moottorikäyttöisessä ajoneuvossa myöntää poliisipäällikkö. Hakemusta käsiteltäessä asia tulee huomioida, joten aseiden tiedot pitäisi voida kirjata jo hakemukseen. Nyt RVT -lomake ei tätä mahdollista. Tätä pidetään valvonnan kannalta selkeänä puutteena. Aseiden tietojen vaatiminen ei rajoita kansalaisten oikeuksia, mutta parantaa valvontaa.

Rajavartiolain 60 § mahdollistaa suullisen lupapäätöksen antamisen, mutta vain ampuma-aseiden, räjähdysaineiden yms käyttämiselle ja hallussa pitämiselle. Tällaiseen on tarvetta erittäin harvoin. Todellista tarvetta olisi antaa suullinen rajavyöhykelupa ennalta arvaamattomissa tilanteissa, esimerkiksi kiireellistä metsäkoneen korjaamista varten tai koiran hakemisen rajavyöhykkeeltä pois hirvihaukusta susivaaran tai rajanylityksen mahdollisuuden vuoksi. Kun rajavartiolaitos on nykyisenkaltaisen ja entisestään harvareneva, tällaisen luvan hakeminen voi kestää ajallisesti kolme tuntia ja aiheuttaa 200 kilometrin ajo-

matkan Kainuussakin. Nykyiset säännökset aiheuttavat ihmisille kohtuutonta haittaa.

Valtakunnan rajan yli ulottuva häiriköinti rajavyyhykkeellä esimerkiksi esineitä heittelemällä tai muulla vastaavalla tavalla rajajärjestyksen rikkominen rajaa ylittämättä ei ole entiseen tapaan enää rangaistavaa rajavyyhykerikkomuksena tai valtiorajarikoksena. Vaikka näitä tapauksia ei ole ollut, tällainen toiminta tulisi olla rangaistavaa.

10. Tieliikenteen valvonta

Tieliikenteenvalvonta on ensisijaisesti poliisin tehtävä. Kuitenkin rajanylityspaikoilla rajavartiolaitoksen huolehtivat päivittäisestä liikennevalvonnasta. Rajavartiolaitos valvoo myös moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maastossa ja ajoneuvolain (1090/2002) säännösten noudattamista. Esimerkiksi ajoneuvolaissa on monia samantasoisia ajoneuvon kuntoon ja varusteisiin liittyviä säännöksiä, jotka liittyvät yleiseen liikenneturvallisuuteen, kuin mitä on tieliikennelaissa (esimerkiksi turvavyön käyttövelvollisuus, lapsen kuljettaminen ajoneuvossa), jotka taas eivät kuulu rajavartiolaitokseen valvottaviin asioihin (toimivalta). Varsinkin maahan saapuvan liikenteen rajatarkastusten yhteydessä olisi erittäin tärkeää pystyä puuttumaan yleistä liikenneturvallisuutta vaarantaviin asioihin ja alla mainittujen säännösten noudattamisen valvonta sopisi hyvin liikennevirtaa tarkastaville rajavartiomiehille. Tosiasiassa näitä asioita jo valvotaan rajanylityspaikoilla, ilman laissa olevaa nimenomaista toimivaltaa, joten lainmuutoksilla lähinnä vain hyväksyttäisiin nykyinen käytäntö. Edellä mainituista syistä esitetään seuraavat muutokset tieliikennelakiin (katso myös lausunnon kohta 7.).

Rajavartiomiehellä tulisi olla toimivalta seuraavien asioiden valvontaan rajanylityspaikalla:

- Tieliikennelaki 6 § (267/1981), Ajoneuvon paikka ajoradalla
- Tieliikennelaki 24 § (267/1981), Viestintälaitteiden käyttö ajon aikana
- Tieliikennelaki 88 § (267/1981), turvavyön ja muun istuinpaikan turvalaitteen käyttövelvollisuus
- Tieliikennelaki 89 § (267/1981), lapsen kuljettaminen ajoneuvossa
- Tieliikenneasetus (182/1982) 3 § ja 22 § punaisen liikennevalon noudattaminen

Lisäksi esitetään seuraavat muutokset perusteluineen:

Tieliikennelaki (267/1981) 76 §:

Rajavartiomiehen tulisi voida rajatarkastustehtävän yhteydessä määrätä ajo-oikeuden haltija väliaikaiseen ajokieltoon ja ottaa ajokortin haltuun:

jos on todennäköistä, että edellytykset ajokieltoon määrittämiselle 75 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla on olemassa.

Rajavartiolaitokselle kuuluu lain 94 §:n (ajoasiakirjan esittämisvelvollisuus) valvonta, mistä syystä on loogista, että rajavartiolaitoksella on toimivalta myös jatkotoimenpiteisiin.

Tieliikennelaki (267/1981) 91 §

Kuten edellä on todettu, Rajavartiolaitos valvoo moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maastossa. Rajavartiolaitosta koskevan lainsäädännön uudistami-

sen yhteydessä lisättiin tieliikennelakiin uusi 96 a §, jossa rajavartiomiehelle säädettiin tarpeellinen toimivalta suojakypärän käytön valvontaan, mikä oli oleellinen parannus moottorikelkkailun valvonnassa. Kuitenkaan lainsäätäjät ei ole miettinyt kokonaisuutena Rajavartiolaitoksen suorittamaa moottorikelkkailun valvontaa.

Rajavartiomiehellä on toimivalta tieliikenteenvalvontaan vain hyvin rajoitetusti, mikä aiheuttaa ongelmia moottorikelkkailun valvonnassa. Maastoliikennelain 13 §:n 2 momentin mukaan moottorikelkkailureitti on tieliikennelain 2:ssä määritelty tie, joka on tarkoitettu moottorikelkkaliikenteeseen. Näin ollen rajavartiomies ei voi puuttua moottorikelkkailureitillä tapahtuvaan moottorikelkkailuun, koska se on tieliikennettä, eikä tieliikennelain 91 §:n mukaan rajavartiomiehellä ole toimivaltaa valvoa maastoajoneuvon käyttöä tiellä. Kainuun rajavartiosto esittää, että rajavartiomiehelle lisättäisiin toimivalta valvoa maastoajoneuvon käyttöä tiellä, koska tähän on tarvetta ja rajavartiolaitoksella on siihen parhaat resurssit. Ei ole myöskään tarkoituksenmukaista, että rajavartiomies valvoo moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maastossa, mutta mikäli kelkkailija siirtyy reitille, ei toimivaltuutta valvontaan ole.

11. Rajavartiotehtävät ja muut lakisääteiset tehtävät

Kulkuneuvon pysäyttäminen ja liikenteen ohjaaminen

Rajavartiolain 38 §:n mukaan rajavartiomiehellä on oikeus kulkuneuvon pysäyttämiseen rajavalvonnassa, rajatarkastuksissa, rajanylityspaikan YJT -tehtävässä taikka 33 §:ssä tarkoitetussa poliisitehtävässä. Muissa valvontatehtävissä oikeus kulkuneuvon pysäyttämiseen on sanottu kyseisessä erityislaisessa. Tämä pitää paikkansa maastoliikennelain ja tieliikennelain kohdalla, mutta ajoneuvoa ei ole oikeutta määrätä pysäytettäväksi esimerkiksi ulkomaalaisvalvonnassa tai metsästyksen valvonnassa. Säännöstä esitetään muutettavaksi niin, että rajavartiomiehellä on oikeus poliisin tapaan kulkuneuvon pysäyttämiseen kaikissa säädetyissä virkatehtävissä.

12. Virka-apu

Rajavartiolaitoksen antamaa ja sille annettavaa virka-apua koskevat säännökset on koettu selkeiksi.

Kainuun rajavartiosto esittää, että virka-apu ja poliisitehtävä käsitteet on määriteltävä selkeämmin esimerkiksi PTR -lain voimaantulon jälkeen uusittavassa poliisin ja rajavartiolaitoksen tehtävien yhteensovittamisesta sekä keskinäistä yhteistoimintaa koskevassa määräyksessä niin, että käsitteet olisivat molempien virkakuntien tiedossa.

13. Rajavartiolaitoksen hallintoa koskevat säännökset

Sivutoimilupamenettely ja sivutoimen luvanvaraisuus on koettu pääosin selkeäksi. Lakiuudistus ja sivutoimilupahakumenettely ovat laittaneet virkamiehet miettimään toimiansa laillisuutta niin vapaa-ajalla kuin yleensäkin. Hallintoyksiköiden välisten mahdollisten lupaerojen ehkäisemiseksi olisi ehkä paikallaan perustaa jokin tietokanta josta luvan myöntäjillä olisi mahdollisuus tarkastella

hyväksytyjen ja hylättyjen sivutoimihakemusten kuvaukset. Tarve on lähinnä joidenkin uusien ja tulkinnanvaraisten toimien osalta.

Rajavartiomiehen koulutuksesta ja koulutuksen kustannusten korvaamisesta annettu sääntely on selkeä. Ennen SM:n asetusta rajavartiolaitoksen virkamiesten koulutuskustannusten korvaamisesta (14.7.2007) ilmeni muutamien henkilöiden osalta taktikointia palvelussitoumuksen osalta RvjaPK:lta valmistumiseen liittyen siten, että henkilö on tietoisesti hankkinut kokeesta hylätyn arvosan (ruotsin kielitutkinto) opiskellen kurssin muutoin loppuun saakka. Työnantaja antoi mahdollisuuden suorittaa kielikoe hyväksytysti puolen vuoden kuluessa kurssin päättymisestä ja jatkoi määräaikaista virkasuhdetta saman ajan. Henkilö ei suorittanut kielikoetta hyväksytysti määräajan kuluessa, määräaikainen virkasuhde päättyi ja henkilö aloitti opiskelun poliisikoulussa. Ei korvausvelvollisuutta kun opiskelua ei keskeytetty, henkilö ei irtisanoutunut ja eikä häntä myöskään irtisanottu.

14. Henkilöstövaikutukset

Lakiuudistuksella ei Kainuun rajavartioston näkökulmasta ole ollut erityisiä vaikutuksia henkilöstö- ja tehtäväjärjestelyihin eikä siirtovelvoitesäännöksen soveltamiseen. Kaikissa siirroissa ja tehtäväjärjestelyissä on pyritty huomioimaan kokonaistilanne niin yksilön kuin työnantajan näkökulmasta. Strategian toimenpano aiheuttaa lukusia siirtoja seuraavien vuosien aikana.

Siirtämispäätösten perusteluja ei ole kirjattu merkittävästi käytännössä aikaisempaa enempää. RVLPJ on saanut aikaisempaa enemmän painoarvoa perusteluissa (tehtävän vaativuus nousee siirron yhteydessä)

Koulutustarve lainsäädäntö- ja toimivalta-asioihin kasvoi merkittävästi. Koulutus on läpikäyty henkilöstölle. Osalle henkilöstöä ruotsin kielitaitovaatimus on ollut esteenä siirrolle toiseen hallintoyksikköön.

Kainuun rajavartiostossa on sovellettu kerran käytäntöön määräaikaista viran-toimituksesta erottamista. Säännöksen soveltamisessa ei koettu erityisiä ongelmia ja kokemukset säännöksen muusta toimivuudesta on vaikea arvioitava vähäisen lukumäärän johdosta.

15. Muista uudistukseen sisältyvistä lakiehdotuksista

Maastoliikenteen valvonta

Kuten edellä on tullut todettua, maastoliikennelain (1710/1995) mukaan rajavartiolaitos valvoo moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maastossa. Rattijuopumusasioiden käsittely on Rajavartiolaitoksen määräyksellä (1084/60/2006) kuitenkin rajattu ainoastaan rajatarkastustilanteisiin ja muun toiminnan yhteydessä paljastettujen rattijuopumusrikosten esitutkinta siirretään poliisille. Kainuun rajavartioston näkemyksen mukaan rajavartiolaitoksella on moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa tapahtuvan rattijuopumusrikoksen esitutkintaan samantasoinen toimivalta maastoliikennelain valvontatehtävän perusteella, kuin vesiliikennejuopumuksen tutkintaan vesiliikennelain valvontatehtävän perusteella.

Tiedossa on myös, että maastoliikenteessä ajokieltoon määräämiseen liittyvä toimivaltakysymys ei ole yksiselitteisen selvä (Tieliikennelain 1 § Soveltamisala). Kuitenkin on varmaa se, että rajavartiomies ei voi tehdä sitä rajanylityspaikan ulkopuolella eikä näin ollen voi tutkia maastossa kelkalla tavattua epäiltyä rattijuopumusta, koska rajavartiomies voi määrätä ajo-oikeuden haltijan väliaikaiseen ajokieltoon vain rajatarkastustehtävän yhteydessä.

Rajavartiomiehen suorittamasta moottorikelkkailun valvonnasta ja sen vaatimista lainmuutoksista olisi syytä tehdä kokonais selvitys (ottaen, edellä mainitun lisäksi ml. kohta 10, huomioon, että puutteita on myös moottorikelkkojen vakuumus- ja rekisteröintiasioiden valvonnan toimivaltuuskysymyksissä), koska monin paikoin valvontaan on tarvetta ja myös sen vuoksi, että kuljettajien ajokuntoisuuden valvonta on oleellinen osa maastoliikenteenvalvontaa ja Rajavartiolaitoksella on siihen parhaat resurssit.

Rajavartioston komentaja
Eversti

Ismo Kurki

Rajatoimiston päällikkö
Everstiluuennantti

Jouko Korppa

TIEDOKSI A+B

11/ HKu, JLi, MRä, PTi, + muut

J:\2007\0 YLEISET ASIAT\00 Säädosvalmistelu (lait ja asetukset sekä niiden valmistelu)\KRn lausunto_RVLsta koskevan lainsäädännön toimivuudesta ja soveltamisesta sekä esitykset sen tarkistamiseksi.doc